

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego C. T. kwoty 1.695,17 zł z odsetkami umownymi równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwany poprzez podpisanie weksla zobowiązał się do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. W dniu 16 maja 2016 r. powód wezwał pozwanego do wykupu weksla, jednakże do dnia wytoczenia powództwa pozwany nie dokonał żadnej wpłaty.

Pozwany C. T. nie złożył odpowiedzi na pozew i nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie powód przedłożył jedynie weksel in blanco na kwotę 2.595,17 zł podpisany przez C. T. oraz kserokopię wezwania do zapłaty zawierającego jednocześnie wypowiedzenie umowy pożyczki. W skierowanym do pozwanego wezwaniu powód wskazał, że na kwotę 2.595,17 zł składa: kwota niespłaconej pożyczki – 2.112 zł, kwota obliczona na podstawie pkt 9.2 a) postanowień umowy – 10,99 zł, kwota obliczona na podstawie pkt 9.2 b) postanowień umowy – 422,40 zł, kwota obliczona na podstawie pkt 9.2 c) postanowień umowy – 45 zł oraz umowne odsetki dzienne obliczone na podstawie pkt 11.1 postanowień umowy – 4,78 zł.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki k. 8, weksel – k. 4).

Zarządzeniem z dnia 18 maja 2017 r. pełnomocnik powoda został wezwany do złożenia w terminie 7 dni umowy zawartej z pozwanym pod rygorem przyjęcia na podstawie art. 233 kpc bezzasadności roszczenia do wysokości 67,14%, analogicznie jak w sprawie I C 2565/15.

Powód odebrał wezwanie w dniu 30 maja 2017 r. i do dnia rozprawy nie złożył umowy, o którą został wezwany. Powód przedłożył jedynie pismo procesowe z dnia 6 czerwca 2017 r., w którym wskazał, że dochodzi roszczenia na podstawie załączonego do pozwu weksla, w związku z czym nie ma obowiązku wykazywać w pozwie treści stosunku podstawowego, który weksel zabezpiecza.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dokumenty przedłożone w toku postępowania oraz w oparciu o fakty znane Sądowi z urzędu ze spraw wnoszonych przez powoda (...) S.A., które toczyły się przed Sądem Rejonowym w Olsztynie, m.in. sprawa I C 2565/16, na co zwrócono stronom uwagę stosownie do treści art. 228 § 2 kpc.

Na wstępie wskazania wymaga, że niniejszą sprawę należało rozpoznać przy uwzględnieniu stosunku podstawowego (art. 103 w zw. z art. 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe, tj. Dz.U.2016.160).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 14 marca 1997 r. w sprawie I CKN 48/97, po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony mogą zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje.

W judykaturze utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym w postępowaniu nakazowym po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony

stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel gwarancyjny (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia

7 stycznia 1967 r. III CZP 19/66, OSNCP 1968, z. 5, poz. 79 i uchwałę Połączonych I.: Cywilnej oraz Pracy i (...) z dnia 24 kwietnia 1972 r. III PZP, OSNCP 1973, z. 5, poz. 72).

W przedmiotowej sprawie wprawdzie nie został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, a tym samym pozwany nie wniósł od takiego nakazu zarzutów, jednakże z uwagi na posiadane przez Sąd z urzędu wiadomości należało poddać w wątpliwość sposób wypełnienia przez powoda weksla, dlatego też przedmiotowa sprawa winna zostać rozpoznana przy uwzględnieniu stosunku podstawowego.

Dodatkowego wskazania wymaga również, że wystawienie weksla gwarancyjnego ma na celu zabezpieczenie zobowiązania ze stosunku cywilnoprawnego (podstawowego) i polega na tym, iż dłużnik stosunku „podstawowego” podpisuje blankiet wekslowy w miejscach przeznaczonych na podpis zobowiązanego, wręcza wierzycielowi i upoważnia go do wypełnienia stosownie do wyników obrachunku „podstawowego” stosunku prawnego. Przez te czynności przydana zostaje wierzycielowi dodatkowa podstawa w postaci zobowiązania wekslowego. Umożliwia to wierzycielowi dochodzenie roszczeń nie tylko w drodze zwykłego procesu, lecz także w postępowaniu odrębnym nakazowym.

Łączność między zobowiązaniem z weksla gwarancyjnego a zobowiązaniem ze stosunku „podstawowego” oznacza, że zaspokojenie jednego powoduje wygaśnięcie drugiego oraz, że bezpodstawność roszczenia cywilnoprawnego pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu.

W przedmiotowej sprawie odpowiedzialność pozwanego względem powoda wynika zatem z art. 3 ust. 1. ustawy o kredycie konsumenckim, z dnia 12 maja 2011 r. (Dz.U.2011.126.715), w której przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, w zw. z art. 720 k.c., z którego wynika obowiązek zwrotu przez pożyczkobiorcę otrzymanych sum.

Z uwzględnieniem zastrzeżeń wynikających z przepisów wyżej wskazanych ustaw strony mogą, zgodnie z brzmieniem art. 353¹ k.c., ułożyć stosunek prawny według swojego uznania.

Jak wynika z pozwu i załączonych w przedmiotowej sprawie dokumentów, powód domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 1.695,17 zł wraz z innymi kosztami, odsyłając w tym zakresie bezpośrednio do łączącej strony umowy pożyczki. Jednakże co istotne powód nie przedłożył tej umowy.

Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę stanął na stanowisku, iż dopuszczalne jest badanie treści stosunku podstawowego w przypadku dochodzenia przez pierwszego wierzyciela należności z weksla in blanco przeciwko jest wystawcy. Nie ulega wątpliwości, że powód (...) S.A. jest pierwszym wierzycielem, tym bardziej, że weksel zawiera klauzulę „nie na zlecenie”, co oznacza, że nie podlega on indosowaniu (art. 11 prawa wekslowego).

Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy istotna była okoliczność, czy możliwe jest badanie stosunku podstawowego z urzędu, tj. bez zarzutu pozwanego oraz jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez powoda umowy pożyczki, która zabezpiecza weksel złożony

w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę fakt, że Sąd posiada z urzędu wiedzę, iż w innych analogicznych sprawach umowy zawierane pomiędzy (...) S.A. a innymi pożyczkobiorcami są w znaczącej mierze kwestionowane przez Sąd. Wątpliwości dotyczą także zawieranej niejednokrotnie, w ramach umowy pożyczki, umowy ubezpieczenia, gdzie składka ubezpieczeniowa jest niewspółmiernie wysoka w stosunku do faktycznie wypłaconej kwoty pożyczki, zaś powód kwotę składki dolicza do kwoty pożyczki. W umowach tych powód przewiduje również bardzo wysokie wynagrodzenie prowizyjne oraz wynagrodzenie z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy „Twojego pakietu”.

Powód pomimo wezwania nie przedstawił żądanej przez Sąd umowy. Okoliczność ta miała istotne znaczenie, bowiem w tut. Sądzie, jak i w innych sądach toczy się bardzo wiele spraw tożsamyh z niniejszą sprawą, zaś faktem powszechnie znanym jest to, że powód jest jedną z największych w Polsce firm świadczących usługi w zakresie udzielania pożyczek. W bardzo wielu sprawach pozwani nie podejmują żadnej obrony swoich praw, często nie podejmują kierowanej do nich korespondencji.

Sąd rozstrzygający przedmiotową sprawę stanął na stanowisku, że istnieje możliwość badania stosunku podstawowego łączącego strony bez zarzutu, tj. z urzędu. Abstrakcyjność weksła nie wyraża się w tym, że tylko od woli dłużnika zależy możliwość badania stosunku podstawowego. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 stycznia 2001 r. II CKN 25/00 wskazując, że w treści art. 10 prawa wekslowego nie chodzi o zarzut w ścisłym tego słowa znaczeniu, tj. o uprawnienie do odmowy spełnienia żądanego świadczenia, mimo powstania zobowiązania uzasadniającego to świadczenie, lecz o zarzut w szerokim tego słowa znaczeniu, tj. o powołanie się jedynie na fakt niepowstania zobowiązania o treści wyrażonej w wekslu. Skoro sformułowanie użyte przez ustawodawcę stanowi zatem jedynie o dopuszczeniu przez ustawodawcę możliwości powołania się na konkretne fakty lub zarzuty sensu stricto, wynikające ze stosunku podstawowego, nie przewiduje zaś uprawnienia prawnokształtującego to nie ma żadnych podstaw, by racjonalnie przyjmować, że taka możliwość zastrzeżona jest wyłącznie dla samego tylko dłużnika.

Sądowi znane są z urzędu fakty, iż w analogicznych sprawach Sąd Rejonowy w O. stwierdzał stosowanie przez powoda w zawieranych umowach pożyczki klauzul abuzywnych oraz postanowień sprzecznych z zasadami współzycia społecznego i obchodzących przepisy prawa, na co Sąd zwrócił uwagę w piśmie zobowiązującym powoda do przedłożenia umowy pożyczki, wskazując na rozstrzygnięcie w sprawie sygn.. akt I C 3565/16 tutejszego sądu.

Zdaniem Sądu, zarówno w przedmiotowej sprawie, jak i innych sprawach rozpoznawanych przed tut. Sądem powód w żaden sposób nie udowodnił zasadności roszczenia w ustaleniu dodatkowych kosztów związanych z udzieleniem pożyczki na tak wysokim poziomie. Wskazać należy, iż nie sposób przyjąć, że pożyczkobiorcy, często zmuszeni przez sytuację życiową do zaciągnięcia u powoda pożyczki, wyrażają zgodę na dodatkowe prowizje, ubezpieczenie oraz tak wysokie wynagrodzenie powoda. Co prawda pożyczkobiorcy podpisują i zawierają z powodem umowy pożyczki, jednakże dodatkowe koszty naliczane przez powoda, stanowią warunek niezbędny do zawarcia umowy pożyczki, doprowadzając tym samym do obciążania pożyczkobiorców – jako konsumentów – dodatkowymi sankcjami, na które muszą przystać, chcąc otrzymać pożyczkę. Z tego względu brak jest podstaw do przyjęcia, że pożyczkobiorcy samowolnie i nieprzymuszenie godzili się z tymi – jakże niekorzystnymi dla nich – warunkami umowy.

Nadto wskazać należy, że ww. postanowienia umowne zapisane zostały w przygotowanym przez powoda formularzu umowy, który nie podlegał negocjacji, skutkiem czego pożyczkobiorcy nie mają żadnego wpływu na jego uwzględnienie w zapisach umowy. Zapis niniejszy pozostaje w sprzeczności z zasadą uczciwości kontraktowej. Powód, jako podmiot profesjonalny, trudniący się na szeroką skalę udzielaniem pożyczek, wykorzystuje zaufanie pożyczkobiorców i ustala tak wysokie wynagrodzenie za sam fakt udzielenia pożyczki, pomimo, iż dostatecznym przysporzeniem dla powoda winny być środki pochodzące z oprocentowania udzielonych pożyczkobiorcom środków.

Jak wspomniano na wstępie powód, pomimo wezwania Sądu, nie przedłożył umowy pożyczki zawartej z pozwanym. Sądowi nie jest znana przyczyna takiego postępowania powoda, jednakże, biorąc pod uwagę okoliczności rozpoznawanych przez tut. Sąd spraw tożsamyh z przedmiotową sprawą oraz treść przedkładanych tam umów pożyczki, można przypuszczać, że powód chciał uniknąć negatywnych okoliczności, które mogły wynikać wskutek analizy przez Sąd postanowień umowy zawartej z pozwanym C. T.. W przedmiotowej sprawie Sąd nie miał możliwości dokonania oceny umowy i jej skuteczności, toteż nie mógł rozstrzygnąć, czy żądania powoda są uzasadnione.

Wskazać w tym miejscu należy, że ciężar dowodu zasadności powództwa obciąża

w niniejszej sprawie stroną powodową, gdyż zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Natomiast w myśl art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Zgodnie z art. 3 k.p.c., strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody.

Przepis ten nie nakłada zatem na sąd obowiązku dążenia do wykrycia prawdy bez względu na procesową aktywność stron. Wręcz przeciwnie, przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, zmienionych ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 189), rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Adresatem normy zawartej w art. 3 k.p.c. są strony a nie sąd (...). (tak Sąd Apelacyjny w Poznaniu w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 grudnia 2003 r., sygn. akt I ACa 1457/03, OSA 2005/3/12).

Na skutek rozpoznawanych dotychczas spraw Sąd powziął wątpliwość co do zasadności żądań z weksla, dlatego też działając z urzędu zobowiązał strony do złożenia treści umowy pożyczki. Skoro powód, który ma szczególny interes w wykazaniu zasadności swoich roszczeń dokumentów zażądanych przez Sąd nie składa, ponosi z tego tytułu negatywne tego skutki.

Zgodnie z treścią art. 233 § 2 k.p.c., Sąd oceni, jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkodom stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu.

Sąd uznał, że bierna postawa powoda wyrażająca się w odmowie przedłożenia umowy pożyczki zawartej z pozwanym, uniemożliwia realną ocenę postanowień łączącej strony umowy pożyczki.

Z tych względów, w braku dostatecznych dowodów umożliwiających zbadanie przez Sąd zasadność wysuwanych pod adresem pozwanego roszczeń oraz wobec faktów znanych Sądowi z urzędu, powództwo podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt I wyroku. Podkreślenia wymaga, że jak przyznał powód w pozwie, pozwany z tytułu umowy pożyczki dokonał wpłaty w kwocie 900 zł, a więc przewyższającej procent uznany za uzasadniony w sprawie sygn.. akt I C 3565/16 tutejszego sądu.

Na podstawie art. 98 § 1 kpc obciążono powoda, jako stronę przegrywającą, kosztami niniejszego procesu (pkt II wyroku).

SSR Wojciech Krawczyk

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3.(...);

SSR Wojciech Krawczyk